

Aan de gemeenteraad

Raadsadres **Begin een proef met cameratoezicht op hotspots** **vervuiling**

30 juni 2020

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hiermee wenden wij, bewoners van Centrum, ons tot u met een hardnekkig overlastprobleem: *vervuiling rondom afvalscheidingscontainers* en op andere dumphotspots. Het stadsdeelbestuur heeft geen oplossing. Dit probleem speelt ook in andere stadsdelen. Wij verzoeken u daarom ons **voorstel** voor een **oplossing** over te nemen.

Situatie-/probleemschets

Bij de helpdesks in de stadsdelen komen regelmatig meldingen binnen van Napolitaanse vuilnisbergen rondom de bovengrondse of ondergrondse afvalscheidingscontainers. De meldingen zijn afkomstig van bewoners, voorzien van foto's en worden vaak ook op de sociale media gepost. Het probleem speelt op diverse locaties in de binnenstad: Kerkstraat/hoek Vijzelstraat, Nes/hoek Pieter Jacobszstraat, Haarlemmer Houwtuinen, Eenhoornsluis, Nieuwmarkt ter hoogte van Kloveniersburgwal 1, Nieuwe Zijds Kolk, Elandsgracht, Oudeschans, Jodenbreestraat, enz. enz.

De oorzaken: volgens onze observaties ontstaat dit probleem rondom ondergrondse containers voor glas, papier en plastic als deze vol zijn. Bij de bovengrondse containers is daarnaast een belangrijke oorzaak de onoverzichtelijke opstelling.

Wat wij observeren: de meeste buurtbewoners komen aanlopen met de welwillende bedoeling om hun afval volgens de regels gescheiden aan te bieden en zo een bijdrage te leveren aan de beleidsdoelen van de gemeente. Vaak blijkt dat de container die zij nodig hebben vol is, en/of er is sprake van een onoverzichtelijke situatie waardoor ze de vulopening niet goed kunnen bereiken. Vervolgens zie je een verwaasde, teleurgestelde of gefrustreerde blik op hun gezicht.

En dan gebeurt het: de meesten laten het afval, voor hun gevoel noodgedwongen, dan toch maar achter, ook al voelt dat 'bijplaatsen' (gemeentelijk jargon) niet goed. Niet iedereen is in de gelegenheid om een stuk om te lopen naar de volgende containerlocatie. Voor oude mensen, ouders met kleine kinderen en sjuwend met boodschappen enz. is dit lastig.

Bovendien kan de harde kern van de trouwe afvalscheiders u vertellen dat het regelmatig voorkomt dat ook de container op de dichtstbijzijnde locatie vol blijkt te zijn. En, vraag het de helpdesk van @020centrum, het komt zelfs voor dat op hetzelfde moment ook op locatie numero 3 de containers vol zijn. Het is om wanhopig van te worden.

Dit geschetste beeld verklaart niet alle 'bijplaatsingen', want er zijn overal in de stad ook nog hardnekkige aso's die lak hebben aan spelregels en hun afval ijskoud naast een nog lang niet volle container dumpen in plaats van erin. Daarnaast is gebleken dat er enkele cafés zijn die de glasbak

voor bewoners misbruiken voor hun bedrijfsglasafval. Welke cafés dat zijn, is bij de ambtenaren bekend. En zo zijn er meer *locatiespecifieke* omstandigheden.

Samengevat: de vervuiling rond de containers wordt veroorzaakt door bewoners die op overmacht stuiten én aso's (onder te verdelen in bewoners en ondernemers). Voor beide groepen is een andere aanpak/oplossing nodig. Daarin voorziet ons voorstel.

Wat doet de gemeente aan dit probleem? En is dat effectief?

Iedere melder ervaart dat de gemeente het afval meestal vrij snel en netjes opruimt. Dank daarvoor. Daar ligt ook niet onze klacht. Maar daarna gebeurt het toch weer, ad nauseam.

Uit onze analyse volgt dat *vaker legen* een oplossing is voor de ondergrondse containers¹. Een aantal bovengrondse containers moet verplaatst² worden. *Anders gezegd: de gemeente zou in haar dienstverlening de welwillende, afval scheidende bewoners wat meer ter wille kunnen zijn.* Hoe noodzakelijk ook: met deze oplossingen pak je de aso's nog niet aan!

Een aantal jaren geleden heeft een handhaver van stadsdeel Centrum in reactie op klachten over de vervuiling een keer een dag gepost bij de containers. En dat zal je net zien: niemand overtrad die dag de regels. Maar zelfs al zou de handhaver één of enkele afvaldumpers in de kraag kunnen vatten, dan nog mist hij vele anderen. *Deze vorm van handhaving is achterhaald in het digitale tijdperk.*

Wat wél helpt: cameratoezicht

U kunt zich voorstellen dat wij zijn gaan denken: dat kan slimmer. En wel met *slimme camera's*. Wat misschien niet algemeen bekend is: Amsterdam heeft hier ervaring mee! In de Bijlmer is begin deze eeuw na een lobby van bewoners een succesvolle proef uitgevoerd met flexibel inzetbare APV-camera's die afwisselend op een 'hotspot' werden opgehangen. De beelden dienden als bewijs voor een bestuurlijke boete. Maar de camera's werkten ook preventief. Omdat mensen nooit wisten of er een camera hing, keken ze wel mooier uit en zo werd de Bijlmer schoner³.

Wij voelen ons in onze gedachte in sterke mate gesteund doordat zeker elf Nederlandse gemeenten het instrument cameratoezicht inzetten om het dumpen van afval rondom containers tegen te gaan.

Zie voor een overzicht dagblad *Trouw*, 24 juni 2019:

<https://www.trouw.nl/nieuws/gemeenten-richten-camera-s-op-vuilcontainers-om-afvaldumpers-te-betrappen~b11ce48e/>

De APV-camera's helpen goed in deze gemeenten; de openbare ruimte rondom de containers is stukken schoner. Ook de gemeente Rotterdam heeft APV-camera's met slimme software. De camerabeelden zijn voor de 'vliegende brigades' het signaal om onmiddellijk uit te rukken en op te treden tegen de vervuilers.

¹ Helaas leiden redelijke verzoeken van bewoners aan de gemeente om vaker de containers te legen, of nog beter, ze een **sensor** te geven waardoor er een signaal komt als ze bijna vol zijn, tot een reactie in de categorie 'Computer says no'.

² De bewoners die gebruik maken van de bovengrondse containers naast de Eenhoornsluis hebben het stadsdeelbestuur verzocht deze te verplaatsen om zo een einde te maken aan de vervuiling en de onoverzichtelijke situatie. Op 5 maart j.l. heeft portefeuillehouder Micha Mos dit beloofd. Daarna is hier niets meer van vernomen.

³ Inlichtingen bij ambtenaar Jan Verheijden.

Oud-wethouder Guusje ter Horst heeft het idee cameratoezicht op containerlocaties ingediend in de gemeentelijke ideeënwedstrijd voor bewoners, CentrumBegroot editie 2020:

<https://centrumbegroot.amsterdam.nl/plan/15072>

Met 97 'likes' had haar idee ruimschoots door naar de volgende ronde gekund, ware het niet dat de ongekozen stadsdeelbestuurders het niet zien zitten. Het gaat volgens hen in tegen de privacywet en is daarom niet haalbaar, het criterium om ideeën naar de volgende ronde te helpen.

Wij vermoeden dat dit niet het hele verhaal is. De wet is in heel Nederland gelijk. Een beroep op de privacywet is voor bestuurders een comfortabele manier om wat weleens een gebrek aan bestuurlijke wil zou kunnen zijn aan het oog te onttrekken. Je noemt het 'niet haalbaar' en klaar is Kees. Zie bijlage 3 voor een onderbouwing van dit vermoeden.

In genoemd verhaal in *Trouw* wordt een expert geciteerd en een wethouder (onze cursivering):

Die ongerustheid is terecht, stelt Jeroen van den Hoven, hoogleraar ethiek en recht aan de TU Delft. "Als men de beschikking heeft over camerabeelden is de verleiding groot om ze vaker te gebruiken of om later bijvoorbeeld zaken als gezichtsherkenning in te bouwen. Daarmee verliest de technologie zijn onschuld", zegt hij. Of er sprake is van inbreuk op de privacy, hangt volgens Van den Hoven af van wat gemeenten doen met de data. *Wethouder Eugène van Mierlo (CDA) van Almelo benadrukt dat de camera's daar alleen tegen afvaldumpers worden ingezet.* Pogingen om dump tegen te gaan door meer toezicht te houden of het gedrag van inwoners te beïnvloeden – bijvoorbeeld met tuintjes rond afvalcontainers – hebben volgens Van Mierlo te weinig effect.

De impliciete aanname van de hoogleraar is dat de overheid niet te vertrouwen is. Uit de reactie van de Almelse wethouder blijkt echter dat de overheid hierin, zoals met alle beleid, een keus maakt. Houdt de gemeente zich aan het bij het instrument cameratoezicht behorende privacyreglement dat de rechten van de burgers beschermt tegen misbruik van de data? Mooi. Dan blijft de burger op die overheid vertrouwen. Zo niet, dan is het vertrouwen geschaad. In dat geval kan die burger zich tot het Openbaar Ministerie wenden.

Terug naar ons voorstel/dringend verzoek: gemeente, begin een proef met cameratoezicht op één of twee hotspots waar afvalscheidingscontainers staan. Bewoners in diverse buurten van Centrum pleiten hier al een aantal jaren voor. Van een dergelijke proef kunnen we veel leren! Het stadsdeelbestuur heeft geen echte argumenten tegen APV-camera's, maar biedt de bewoners ook geen andere kansrijke oplossing om de vervuiling aan te pakken. *Wij voelen ons in de steek gelaten.*

Wat verwachten wij van de gemeenteraad?

Wij verwachten dat u als gekozen volksvertegenwoordigers open staat voor het instrument cameratoezicht tegen vervuiling door aso's en dat u het dringend verzoek/voorstel van de Centrubewoners voor een proef met slimme camera's op hotspots steunt.

- 3 bijlagen:
- (1) lijst met ondertekenaars
 - (2) foto's hotspots
 - (3) dialoog tussen bewoner en stadsdeelbestuurder